

Správa o výsledku kontroly systému poskytovania a využívania verejných prostriedkov vynaložených na realizáciu úloh vedy a výskumu v kapitole Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka

Kontrolná akcia bola vykonaná na základe plánu kontrolnej činnosti Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky (ďalej len „NKÚ SR“) na rok 2011.

Účelom kontrolnej akcie bolo preveriť systém poskytovania verejných prostriedkov na riešenie úloh vedy a výskumu v kapitole Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, hospodárnosť a efektívnosť pri nakladaní s verejnými prostriedkami.

Predmetom kontroly bolo preveriť celkový vývoj vytvárania podmienok, organizácia a analýza systému riadenia systému vedy a výskumu, plánovanie finančných prostriedkov, zdroje financovania, čerpanie verejných prostriedkov na úlohy vedy a výskumu, plnenie povinností vyplývajúcich pre kontrolovaný subjekt zo všeobecne záväzných právnych predpisov pri zabezpečovaní úloh z kontraktov, plnenie krátkodobých a strednodobých štrukturálnych opatrení nadväzne na priority Programového vyhlásenia vlády SR z roku 2010 a vyhodnotenie kontrol vykonaných vnútorným kontrolným systémom v súvislosti s plnením úloh vedy a výskumu v organizáciách vedecko-výskumnej základne rezortu.

Kontrolou boli tiež preverené vybrané príspevkové organizácie (ďalej len „PO“) v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej len „MPaRV SR“ alebo „ministerstvo“, resp. „rezort pôdohospodárstva“), najmä v súvislosti s finančnými prostriedkami poskytnutými na rezortné úlohy výskumu, vývoja, odbornej pomoci a výskumných zámerov nadväzne na uzavreté kontrakty a plnenie povinností vyplývajúcich pre PO zo všeobecne záväzných právnych predpisov pri zabezpečovaní úloh dohodnutých v kontraktoch.

Kontrolovaným obdobím bol rok 2009 a 2010 vrátane obdobia do 30.08.2011.

Kontrolované boli nasledovné subjekty:

- MPaRV SR,
- Výskumný ústav potravinársky Bratislava (ďalej len „VÚP“),
- Centrum výskumu živočíšnej výroby Nitra, Lužianky (ďalej len „CVŽV“),
- Centrum výskumu rastlinnej výroby Piešťany (ďalej len „CVRV“).

Na MPaRV SR a predtým uvedených PO boli kontroly ukončené protokolmi o výsledku kontroly. NKÚ SR uviedol v protokoloch o výsledku kontroly celkom 17 odporúčaní na riešenie zistených nedostatkov, z toho 8 pre MPaRV SR a 9 pre uvedené organizácie v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti.

NKÚ SR bude v správe o výsledku kontroly používať skratku MPaRV SR aj pre obdobie, v ktorom bola pôsobnosť v kontrolovanej oblasti na Ministerstve pôdohospodárstva SR, resp. na Ministerstve pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR.

Počas výkonu kontroly bolo zistené:

1 Vymedzenie pôsobnosti a postavenia kontrolovaných subjektov

Postavenie a kompetencie MPaRV SR a štátnych PO v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti v oblasti vedy a výskumu upravuje zákon č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja“).

Tento zákon je tiež základným legislatívnym rámcom pre stanovenie systému finančnej podpory vedecko-výskumnej základne v pôsobnosti rezortu

Predchádzajúca právna norma definuje možné formy podpory výskumu a vývoja a jedným zo spôsobov, ktorý bol aj predmetom kontroly, je aj inštitucionálna forma podpory výskumu a vývoja, ktorou sa zabezpečuje okrem iného poskytovanie finančných prostriedkov na prevádzku infraštruktúry výskumu a vývoja právnickým osobám uskutočňujúcim výskum a vývoj, ktoré sú zriadené ústrednými orgánmi.

Verejné prostriedky boli poskytované na základe uzatvorených kontraktov, ktoré nie sú zmluvou v zmysle právneho úkonu, ale plánovacím aktom upravujúcim obsahové, finančné a organizačné vzťahy medzi ministerstvom a príslušnou štátnou PO.

Kontrakty boli uzavreté nadväzne na uznesenie vlády SR č. 1370 z 18.12.2002 k návrhu opatrení na zdokonaľovanie kontraktov medzi ústrednými organizáciami štátnej správy a podriadenými organizáciami.

Právnické osoby, ktoré boli zriadené ústredným orgánom a uskutočňujú výskum a vývoj v rezorte MPaRV SR sú na štatistické účely začlenené do štátneho sektoru. Pôdohospodárske vedy sú začlenené ako samostatná skupina odborov vedy a techniky.

Uvedený zákon vymedzuje tiež účasť MPaRV SR na formulovaní dlhodobých zámerov a cieľov štátnej vednej a technickej politiky a ich napĺňaní v spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR (zodpovedné za vytváranie podmienok na uskutočňovanie výskumu a vývoja), pri príprave návrhov štátnych programov výskumu a vývoja a štátnych programov rozvoja infraštruktúry výskumu a vývoja a pri vypracúvaní návrhu národného programu rozvoja vedy a techniky na príslušný rozpočtový rok.

2 Celkový vývoj vytvárania podmienok, organizácia a analýza systému riadenia vedy a výskumu

V pôsobnosti MPaRV SR bolo od 01.01.2009 do 31.12.2009 celkom 16 PO (k 31.12.2010 ich bolo 15). PO Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu Nitra bola k 31.01.2009 zrušená rozdelením na právnych nástupcov a jej práva a povinnosti prešli na novovzniknuté štátne PO – CVRV Piešťany a CVŽV Nitra.

Na plnení vedecko-výskumných úloh v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva sa v kontrolovanom období podieľalo nasledovných sedem PO:

- Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu Nitra (ďalej len „SCPV“), ktorého poslaním bolo zabezpečovanie komplexného výskumu a zhromažďovanie poznatkov v oblasti trvalo udržateľného využívania a ochrany prírodných zdrojov pre pestovanie rastlín a chov zvierat, zabezpečovanie kvality a konkurencieschopnosti výrobkov poľnohospodárskeho pôvodu pre potravinárske a nepotravinárske využitie, produkčný a mimo produkčný vplyv poľnohospodárstva na životné prostredie a rozvoj vidieka.

- CVRV - je prierezovou organizáciou výskumu a vývoja v rastlinnej výrobe so zameraním na pestovateľské technológie pre rôzne agroekologické podmienky SR. Zabezpečuje výrobu a predaj osív, predovšetkým vlastných odrôd a zároveň je prevádzkovateľom Génovej banky semenných druhov rastlín SR.
- CVŽV – je komplexnou vedeckovýskumnou organizáciou v oblasti zootechnických vied. Rieši problémy v oblasti biológie a chovu hospodárskych zvierat. Je centrom excelentnosti výskumu v oblasti živočíšnych genetických zdrojov a v oblasti výskumu využitia a bezpečnosti nutričných zdrojov živočíšnej produkcie.
- VÚP - jeho vedeckovýskumná a vývojová činnosť je realizovaná v oblasti potravinárskej chémie, mikrobiológie, genetiky, analýzy, technológie, výživy, vedeckého hodnotenia rizika, vyplývajúceho z konzumácie potravín a potravinových databáz. Pôsobí ako prierezové stredisko informatiky pre potravinárstvo a výživu v SR, centrom pre vyhodnocovanie, kontrolu a monitoring cudzorodých látok v potravinovom reťazci v SR. Je centrom excelentnosti potravinárskeho výskumu.
- Výskumný ústav pôdozneaectva a ochrany pôdy, Bratislava (ďalej len „VÚPOP“), ktorý je jedinou komplexnou inštitúciou na spoznávanie a komplexný výskum pôdy v SR. Poskytuje odborné služby pre orgány a inštitúcie v oblasti poľnohospodárstva, životného prostredia, územného plánovania, regionálneho rozvoja ako aj pre širokú verejnosť.
- Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva, Bratislava (ďalej len „VÚEPP“), ktorého hlavným poslaním je skúmanie hospodárskeho a sociálno-ekonomického vývoja agropotravinárskeho sektora a vidieka, ako aj zabezpečovanie úloh súvisiacich s členstvom SR v EÚ v oblasti poľnohospodárstva. Vykonáva výskum medzinárodného postavenia ekonomiky odvetvia, ekonomickej a finančnej situácie podnikateľských subjektov a vývoja trhu s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami.
- Národné lesnícke centrum, Zvolen (ďalej len „NLC Zvolen“), ktoré vykonáva výskum a vývoj vo všetkých oblastiach lesníctva pri riešení problematík súvisiacich s prírodným prostredím. Taktiež vykonáva monitoring zdravotného stavu lesov, realizáciu programu zalesňovania poľnohospodársky nevyužitelných nelesných pôd, normotvornú činnosť, odvetvové služby na úseku vedecko-technických informácií a iné. Zabezpečuje oblasť výchovy a vzdelávania pracovníkov v odvetví lesného hospodárstva. Je centrom excelentnosti biologických metód ochrany lesa; pre podporu rozhodovania v lese a krajine a adaptívne lesné ekosystémy,

a jedna rozpočtová organizácia: Agentúra Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied (ďalej len „Agentúra SAPV“), ktorá plnila najmä úlohy súvisiace s tvorbou a realizáciou štátnej a rezortnej politiky vo vede a technike. Jej činnosť bola orientovaná na koordináciu a podporu vedeckovýskumných a vývojových aktivít v rezorte pôdohospodárstva. Úlohy zabezpečovala v súčinnosti s ministerstvom, vyššie uvedenými PO, Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVŠ SR“), Radou vlády SR pre vedu a techniku, Slovenskou akadémiou vied (ďalej len „SAV“) a univerzitami s pôdohospodárskym a potravinárskym zameraním.

Viacero z uvedených organizácií bolo zapojených do riešenia niekoľkých medzinárodných výskumných programov a projektov v rámci rozvíjania medzinárodnej spolupráce a jeho integrácie do medzinárodného vedeckovýskumného priestoru okrem iného aj na základe dvojstranných dohôd.

Plnenie odborných činností vrátane metodického riadenia súvisiaceho s vedou a výskumom v rámci rezortu pôdohospodárstva bolo v kompetenciách príslušných organizačných útvarov ministerstva.

V období od 15.11.2008 do konca roka 2010 bolo v organizácii riadenia vedy a výskumu na úrade ministerstva uskutočnených viacero organizačných zmien, napr. – zrušenie oddelenia výskumu a vzdelávania a jeho začlenenie v rámci sekcie zahraničnej koordinácie, vytvorenie jedného miesta koordinátora pre vedu a výskum v sekcii pôdohospodárskej politiky a rozpočtu, ktorého náplňou okrem iného bolo zabezpečenie oponentúr a kontrolných dní v PO. Ku koncu roka 2010 bol vytvorený odbor stratégií a koncepcií v sekcii pôdohospodárskej politiky a rozpočtu s dvomi pracovnými pozíciami, ktorý má v náplni zabezpečovať koordináciu vedy a výskumu v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, zodpovedá za tvorbu a realizáciu štátnej vednej a technickej politiky v pôdohospodárstve, zabezpečenie oponentúr a kontrolných dní plnenia zmlúv a kontraktov uzavretých s ministerstvom v oblasti výskumu a vývoja.

Kontrolou bolo zistené, že v pôsobnosti ministerstva neboli vydané vnútorné predpisy a usmernenia k poskytovaniu a využívaniu verejných prostriedkov na realizáciu úloh vedy a výskumu v období 2009 až do ukončenia výkonu kontroly.

Opatrenia na zabezpečenie plnenia úloh vedy a výskumu okrem legislatívy boli definované niektorými dokumentmi, napr.:

- V Akčnom pláne trvalo udržateľného rozvoja v SR 2005 – 2010 bol pre ministerstvo stanovený cieľ „Schopnosť vedeckých poľnohospodárskych inštitúcií spolu podporiť prechod k trvalej udržateľnosti“. Plánovaným merateľným ukazovateľom boli výdavky na výskum a rozvoj v rezorte pôdohospodárstva ako percento HDP, čo sa nepodarilo dosiahnuť, pre nedostatok finančných prostriedkov v rezorte (v dlhodobom zámere štátnej vednej a technickej politiky bolo stanovené do roku 2015 dosiahnuť výdavky na vedu a techniku v SR vo výške 1,8 % HDP).
- Rezortné koncepcie zamerania a podpory výskumu a vývoja do roku 2010 v oblasti ich pôsobnosti, ako rozpracovanie dlhodobého zámeru na obdobie 2008-2010 a rezortné koncepcie zamerania a podpory výskumu a vývoja do roku 2015 v oblasti ich pôsobnosti, ako rozpracovanie dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky na obdobie do roku 2015.

Hlavným cieľom realizácie dlhodobého zámeru bolo vytvoriť podmienky pre rozvoj vedy a techniky a rýchlejšie zavádzanie výsledkov výskumu a vývoja do praxe nadväzne na stanovených 12 vecných priorít (napr. využívanie, ochrana a reprodukcia biologických zdrojov; zdravie a kvalita života, výskum obnoviteľných zdrojov energie z poľnohospodárskej a lesnej biomasy a pod.). Stanovené vecné priority do roku 2015 boli základom pre tvorbu priorít rezortu pôdohospodárstva pre štátne programy výskumu a vývoja.

Štátny program výskumu a vývoja bol uskutočňovaný formou riešenia projektov výskumu a vývoja. Návrhy štátnych programov výskumu a vývoja vypracovalo Ministerstvo školstva SR v spolupráci s inými ministerstvami, Slovenskou akadémiou vied, s orgánmi reprezentácie vysokých škôl a s reprezentatívnymi zástupcami zamestnávateľských zväzov. Doba riešenia štátneho programu bola 9 rokov s 3-ročnými kontrolnými etapami ich prehodnotenia a možnej následnej aktualizácie.

Finančná podpora bola poskytovaná z prostriedkov štátneho rozpočtu v zmysle zákona o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja inštitucionálnou formou a účelovou formou. V rámci inštitucionálnej formy finančné prostriedky neboli poskytnuté výskumným inštitúciám na prevádzku infraštruktúry výskumu a vývoja, ktoré sú zriadené ústrednými orgánmi, ako rezortné výskumné ústavy.

Uvedený systém, podľa hodnotenia ministerstva, vytvoril nerovnoprávne postavenie v sektore vedy v porovnaní s univerzitami a ústavmi SAV a výrazne horšiu pozíciu pri uchádzaní sa o účelové prostriedky.

V rámci účelovej formy boli finančné prostriedky poskytnuté všetkým inštitúciám v sektore vedy na riešenie projektov v rámci štátnych programov výskumu a vývoja. Prostriedky boli až do konca roku 2005, prostredníctvom Agentúry na podporu výskumu a vývoja (ďalej len „APVV“), ktorá je zapojená na rozpočet SR prostredníctvom kapitoly Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, prístupné aj rezortným výskumným inštitúciám.

Od 01.01.2006 neboli vyhlásené žiadne nové štátne programy. Na rezortné úlohy výskumu a vývoja v období 2006-2009 boli rezortným ústavom poskytnuté verejné prostriedky prostredníctvom kapitoly ministerstva.

Aj na základe uvedených skutočností vedenie ministerstva v októbri 2009 schválilo Nový model vedy a výskumu vo svojom rezorte (ďalej len „Nový model“).

NKÚ SR zistil, že východiskom pre jeho vypracovanie bolo okrem úlohy súvisiacej s financovaním a realokáciou zdrojov na financovanie vedy a výskumu v rezorte aj novela zákona o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja.

Základným cieľom nového modelu bolo nastavenie rovnakých podmienok podpory výskumu a vývoja v rezortnej vedecko-výskumnej základni a tým jej zrovnoprávnenie s inštitúciami, ktorým sa poskytuje inštitucionálna forma podpory v rámci iných rezortov.

Kontrolou bolo zistené, že ministerstvo navrhlo, aby výška inštitucionálneho financovania bola maximálne do výšky 50 % z celkového objemu finančných prostriedkov na výskum a vývoj. Vzhľadom na súčasnú finančnú krízu ministerstvo navrhlo ponechať systém financovania vedecko-výskumnej základne otvorený len pre štátne príspevkové organizácie minimálne do roku 2012. Finančným východiskom pre stanovenie systému bol objem finančných prostriedkov vyčlenený v rámci rozpočtu ministerstva v roku 2009 na úlohy výskumu a vývoja.

Pre porovnanie je potrebné uviesť, že na univerzitách a ústavoch SAV je v súčasnosti pomer 40 % účelové a 60 % inštitucionálne financovanie. Z dostupných zdrojov vyplýva, že členské štáty EÚ inštitucionálne financujú výskumné pracoviská na úrovni 70-80 %, pričom existuje zo strany EÚ tlak na členské štáty, aby sa postupne prešlo z inštitucionálneho financovania na účelovú formu podpory výskumu a vývoja.

Od roku 2010 boli finančné prostriedky rozdelené na dve skupiny výdavkov v pomere 50 % účelová forma podpory výskumu a vývoja a 50 % inštitucionálna forma podpory výskumu a vývoja.

V rámci Nového modelu boli schválené viaceré zásady systému pridelovania inštitucionálnych prostriedkov výskumným organizáciám rezortu pôdohospodárstva.

NKÚ SR preveril uplatnenie schválených zásad a zistil nasledovné skutočnosti:

- výskumné zámery na roky 2010-2014 boli vypracované všetkými 6 PO vedecko-výskumnej základne a boli schválené vedením ministerstva v októbri 2009 (ministerstvo nepreukázalo doručenie výskumných zámerov v termíne stanovenom v novom modeli),
- posudky významných vedeckých pracovníkov k výskumným zámerom 5 PO neboli predložené (boli predložené iba 2 posudky k výskumného zámeru VÚEPP).

Medzi požiadavky na priznanie účelovej formy podpory výskumu a vývoja patrilo okrem iného prepojenie vedecko-výskumnej základne rezortu pôdohospodárstva s praxou.

Podobne ako pri inštitucionálnej forme boli vypracované viaceré zásady aj pre uplatňovanie systému pridelovania účelových prostriedkov výskumným organizáciám v rámci rezortu pôdohospodárstva.

Kontrolou ich uplatňovania NKÚ SR zistil nasledovné:

- vo viacerých prípadoch hodnotenia členov komisií k projektom neboli podpísané;
- v jednom prípade bolo bodové hodnotenie projektu výskumu a vývoja podpísané iba jedným členom výberovej komisie a súhrnná hodnotiacia tabuľka projektov vedy a výskumu nebola podpísaná príslušným generálnym riaditeľom sekcie ministerstva,
- v jednom prípade nebol dodržaný termín predloženia projektu,
- boli predložené prehlásenia odberateľov o ich záujme realizovať výsledky výskumu riešeného v rokoch 2010-2012.

V rámci účelovej podpory vedy a výskumu v rezorte boli po schválení projektov v prvom štvrtroku 2010 podpísané dodatky ku kontraktom na rok 2010. Ministerstvo pri uzatváraní kontraktov s PO vychádzalo zo schválených zámerov a cieľov štátnej vednej a technickej politiky nadväzne na Nový model.

V roku 2010 boli v uzatvorených kontraktoch premietnuté schválené projekty, ktoré vychádzali zo schválených zámerov rozvoja vedy a výskumu v rezorte pre rok 2010 nadväzne na príslušné uznesenia vlády SR prijaté v oblasti vedy, výskumu a vývoja.

NKÚ SR sa v tejto súvislosti oboznámil s plnením niektorých uznesení vlády SR prijatých pre rezort pôdohospodárstva v preverovanej oblasti.

Zo získaných poznatkov, okrem iného, vyplynulo, že pre zlepšenie postavenia vedy a výskumu v rezorte pôdohospodárstva si vláda SR v roku 2006 stanovila svoje aktivity prioritne zamerať na podporu zriadenia centier excelentnosti výskumu s perspektívou podpory z finančných prostriedkov EÚ na rozvoj infraštruktúry a na podporu mladých vedeckých pracovníkov (uplatnenie viac zdrojového financovania výskumu a vývoja).

Centrum excelentnosti výskumu, definované v zákone o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja, je organizácia výskumu a vývoja, ktorá je zapojená do medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce s pridanou hodnotou pre európsky výskumný priestor.

V rezorte pôdohospodárstva získali titul centra excelentnosti výskumu – VÚP, CVŽV a NLC Zvolen.

Nie menej významné opatrenia boli prijaté nadväzne na stratégiu plnenia Dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015 na obdobie do roku 2010 schválenú vládou SR vo februári 2008.

Z viacerých opatrení, stanovených pre ministerstvo, je potrebné uviesť stanovený cieľ „Vykonávať celkové hodnotenie výskumu a vývoja“. NKÚ SR zistil, že v zmysle metodiky MŠVVŠ SR bolo v roku 2009 uskutočnené hodnotenie spôsobilosti na vykonávanie výskumu a vývoja. Z rezortných organizácií získalo osvedčenie o spôsobilosti vykonávať činnosti

v oblasti výskumu a vývoja všetkých 6 už vyššie uvedených PO a Technický a skúšobný ústav pôdohospodársky SKTC-106 Rovinka.

Z analýzy získaných údajov k plneniu vybraných uznesení vyplynulo, že ministerstvo priebežne plnilo úlohy uložené vládou SR v oblasti vedy, výskumu a vývoja.

3 Plánovanie finančných prostriedkov, zdroje financovania, čerpanie verejných prostriedkov na úlohy vedy a výskumu

Pri zostavovaní návrhu rozpočtu na rok 2009 v oblasti vedy a výskumu ministerstvo vychádzalo z požiadaviek na finančné prostriedky vyššie uvedených organizácií vedeckovýskumnej základne a z limitov, stanovených Ministerstvom financií SR (ďalej len „MF SR“).

Úlohy vedy a výskumu príslušné organizácie riešili nadväzne na rezortné úlohy výskumu a vývoja schválené vedením ministerstva na roky 2006-2009 a uzatvorených zmlúv o poskytnutí prostriedkov štátneho rozpočtu z kapitoly MPaRV SR. V rozpočte a následne v kontraktach boli tiež zohľadnené aj potreby a požiadavky odborných útvarov úradu ministerstva na riešenie úloh odbornej pomoci.

Na základe uzatvorených kontraktov, ministerstvo rozpísalo PO záväzné ukazovatele rozpočtu verejnej správy, ktoré v priebehu roka upravovalo vnútornými rozpočtovými opatreniami nadväzne na dodatky ku kontraktom. Takýto postup bol aj v roku 2010.

Dodatky boli uzatvárané v prípade navýšenia výdavkov na riešenie úloh a v prípade viazania výdavkov vo väčšej sume ako 5 % z dohodnutej ceny prác. V roku 2009 ministerstvo viazalo všetkým PO výdavky vo výške 3 % z celkovej hodnoty kontrahovaných úloh bez uzatvorenia dodatkov ku kontraktom.

Finančné prostriedky poskytnuté organizáciám vedeckovýskumnej základne, ktoré boli súčasťou programovej štruktúry rezortu, boli rozpočtované vo viacerých programoch, podprogramoch a prvkoch.

Monitorovanie plnenia cieľov nebolo uskutočňované v priebehu roka, ale iba po skončení kalendárneho roka.

Pri úlohách vedy a výskumu bolo v roku 2009 v rámci 7 prvkov programovej štruktúry určených celkom 23 cieľov, z ktorých bolo splnených 22. V roku 2009 nebol splnený cieľ, určený pre VÚP a to vyvinúť 5 nových analytických metód pre zisťovanie kvality a zdravotnej neškodnosti potravín. Podľa vyhodnotenia boli v roku 2009 vyvinuté 3 nové analytické metódy. Cieľ nebol splnený z dôvodu krátenia finančných prostriedkov.

V roku 2009 z objektívnych dôvodov neboli splnené 3 ciele stanovené v súvislosti s úlohami odbornej pomoci.

V roku 2010 bolo všetkých 16 cieľov stanovených v oblasti vedy a výskumu splnených. Taktiež boli vyhodnotené ako splnené aj ciele stanovené pre úlohy odbornej pomoci.

Prehľad rozpočtovaných a čerpaných finančných prostriedkov podľa organizácií v roku 2009 je uvedený v nasledujúcej tabuľke v EUR:

Tabuľka č.1

Organizácia	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť k 31.12.2009
Agentúra SAPV	78 206,00	81 136,69	81 082,11
SCPV	5 564 031,00	370 935,00	370 935,00
CVRV	0,00	3 733 158,00	3 733 158,00
CVŽV	0,00	2 334 180,00	2 334 180,00
VÚP	1 152 825,00	1 152 366,00	1 152 366,00
VÚPOP	597 490,00	1 218 017,00	1 218 017,00

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

VÚEPP	710 151,00	1 272 985,00	1 272 985,00
NLC	1 085 441,00	6 724 723,00	6 724 723,00
Spolu	9 188 144,00	16 887 500,69	16 887 446,11

Na riešenie 16 rezortných úloh vedy a výskumu boli rozpočtované a čerpané finančné prostriedky v sumách uvedených v nasledujúcej tabuľke v EUR:

Tabuľka č. 2

Organizácia	Počet úloh	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť k 31.12.2009
SCPV	9/0	5 564 031,-	370 935,-	370 935,-
CVRV	2	0,-	2 268 459,-	2 268 459,-
CVŽV	7	0,-	1 718 439,-	1 718 439,-
VÚP	1	883 755,-	857 235,-	857 235,-
VÚPOP	3	477 992,-	465 467,-	465 467,-
VÚEPP	1	568 121,-	566 802,-	566 802,-
NLC	2	868 353,-	842 303,-	842 303,-
Spolu	16	8 362 252,-	7 089 640,-	7 089 640,-

NKÚ SR zistil, že praktické uplatnenie Nového modelu ministerstvo využilo pri návrhu rozpočtu na rok 2010 pre oblasť vedy a výskumu. Finančné prostriedky pre organizácie vedeckovýskumnej základne rezortu boli rozpočtované v sumách určených v Novom modeli, pričom výdavky boli rozdelené do dvoch skupín: 50 % tvorila inštitucionálna forma podpory a 50 % tvorila účelová forma podpory.

Podobne ako v roku 2009 aj pre rok 2010 výdavky na úlohy odbornej pomoci boli navrhnuté na základe schválených potrieb a požiadaviek odborných útvarov ministerstva.

Kontrolou bolo zistené, že celková výška finančných prostriedkov na odborné úlohy bola v roku 2010 znížená porovnaním s predchádzajúcim rokom o 10,15 %.

Rozpočet na úlohy vedy a výskumu v priebehu roka ministerstvo neupravovalo a bol v súlade so sumami určenými v Novom modeli.

Prehľad rozpočtovaných a čerpaných finančných prostriedkov podľa organizácií je uvedený v nasledujúcej tabuľke v EUR:

Tabuľka č. 3

Organizácia	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť k 31.12.2010
Agentúra SAPV	76 012,00	80 372,00	75 438,50
CVRV	2 617 790,00	3 769 577,00	3 769 577,00
CVŽV	2 152 185,00	2 168 778,00	2 168 778,00
VÚP	851 000,00	861 000,00	861 000,00
VÚPOP	1 022 184,00	1 201 034,00	1 201 034,00
VÚEPP	1 013 154,00	1 103 154,00	1 103 154,00
NLC	5 168 669,00	5 306 445,00	5 306 445,00
Spolu	12 900 994,00	14 490 360,00	14 485 426,50

Príspevkové organizácie vedeckovýskumnej základne rezortu riešili v roku 2010 celkom 26 rezortných úloh vedy a výskumu a čerpanie finančných prostriedkov v EUR podľa organizácií je uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka č. 4

Organizácia	Počet úloh	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť k 31.12.2010
CVRV	7	2 170 928,-	2 170 928,-	2 170 928,-
CVŽV	5	1 613 413,-	1 613 413,-	1 613 413,-
VÚP	7	750 076,-	750 076,-	750 076,-

VÚPOP	2	405 694,-	405 694,-	405 694,-
VÚEPP	4	480 848,-	480 848,-	480 848,-
NLC	1	737 013,-	737 013,-	737 013,-
Spolu	26	6 157 972,-	6 157 972,-	6 157 972,-

Z predtým uvedených skutočností vyplýva, že organizáciám vedecko-výskumnej základne kapitoly ministerstva v roku 2010 poskytnutých zo ŠR o 2 402 019,61 EUR menej finančných prostriedkov na riešenie úloh v porovnaní s rokom 2009, pričom na riešenie úloh vedy a výskumu bol v absolútnom vyjadrení vykázaný pokles o 931 668,- EUR.

Na rok 2011 boli pre PO na riešenie úloh vedy a výskumu rozpočtované finančné prostriedky v celkovej sume 5 532 665,- EUR, čo predstavuje pokles o 625 307,- EUR (10,15 %) v porovnaní s čerpaním v roku 2010 a o 1 556 975,- EUR (21,96 %) v porovnaní s rokom 2009.

V roku 2009 tvorili výdavky pre organizácie vedecko-výskumnej základne kapitoly MParV SR 1,64 % z jej celkových výdavkov, z toho na úlohy vedy a výskumu bolo čerpaných 0,69 % celkových výdavkov kapitoly.

V roku 2010 poklesol podiel výdavkov pre organizácie vedecko-výskumnej základne rezortu na 1,20 % a na riešenie úloh vedy a výskumu na 0,51 % z celkových výdavkov kapitoly MParV SR.

Kontrolou bolo zistené, že poskytovanie a zúčtovanie poskytnutých verejných prostriedkov v predmetnej oblasti bolo v súlade s príslušnými zákonmi o štátnom rozpočte a zákonom č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách“).

4 Plnenie povinností vyplývajúcich pre kontrolovaný subjekt zo všeobecne záväzných právnych predpisov pri zabezpečovaní úloh z Kontraktov

NKÚ SR zistil, že v kontrolovanom období ministerstvo uzatvorilo s už uvedenými PO celkom 13 kontraktov vrátane 30 dodatkov v celkovej sume 30 545 318,- EUR.

Z hľadiska opodstatnenosti zaradenia úloh do kontraktov a následného využitia predmetu plnenia boli zistené nasledovné skutočnosti:

- úlohy vedy a výskumu PO riešili nadväzne na schválené rezortné úlohy výskumu a vývoja na roky 2006-2009,
- s účinnosťou od 01.01.2010 boli úlohy vedy a výskumu zadávané v zmysle postupu určenom v novom modeli nadväzne na schválené výskumné zámery a plán hlavných úloh ministerstva na rok 2010,
- rozsah odborných úloh, vychádzajúci z platných všeobecne záväzných právnych predpisov, bol limitovaný výškou schválených finančných prostriedkov vyčlenených v kapitole rezortu pôdohospodárstva,
- v prípade odbornej úlohy „Návrh Spoločenskej dohody v stratégii rozvoja pôdohospodárstva na Slovensku“ (ďalej len „Spoločenská dohoda“), ktorú v období od 01.02.2010 do 30.06.2010 pre ministerstvo riešil VÚEPP bolo zistené, že dokument sa mal stať po jeho prijatí v NR SR záväzným dokumentom Slovenska, rešpektujúcim apolitický charakter dlhodobej agrárnej politiky SR v stratégii rozvoja pôdohospodárstva na Slovensku. VÚEPP vypracoval Návrh Spoločenskej dohody a uviedol, že je podložený verejnou diskusiou názorov širokej ako aj časti odbornej verejnosti a dotazníkmi v roku 2010. Kontrolou bolo zistené, že do času ukončenia kontroly Návrh spoločenskej dohody ministerstvo nepredložilo na schválenie v NR SR.

Preverením plnenia povinností vyplývajúcich z kontraktov vrátane dodatkov, uzatvorených v rokoch 2009 a 2010 s už uvedenými PO boli zistené nasledovné skutočnosti:

Na úrovni MPaRV SR:

- vo všetkých predložených kontraktoch bolo uvedené, že: „Kontrakt nie je zmluvou v zmysle právneho úkonu, ...“. V uvedených prípadoch išlo o nesprávnu formuláciu, nakoľko samotný kontrakt je viacstranný (zložený) právny úkon, ktorý zakladá právny vzťah medzi účastníkmi kontraktu. V preambule musí byť správne uvedené, že kontrakt nie je zmluvou v zmysle Obchodného zákonníka,
- v osobitných ustanoveniach kontraktu a dodatkov ku kontraktom bola uvádzaná len platnosť, v prípade niektorých dodatkov ku kontraktom len účinnosť. Platnosť a účinnosť nemusia nastať v tom istom okamihu. Vhodné je preto v záujme určitosti stanoviť v záverečných ustanoveniach platnosť i účinnosť,
- v niektorých prípadoch neboli kontrakty, prípadne dodatky k nim datované, čím neboli splnené náležitosti nevyhnutné k platnosti a účinnosti týchto právnych aktov,
- v prílohách kontraktov a dodatkov ku kontraktom, ktoré uzatvorilo ministerstvo s VÚP a NLC Zvolen v rokoch 2009 a 2010 boli uvedené iba ceny jednotlivých úloh bez kalkulácie nákladov na úlohu. V prílohách kontraktov a dodatkov ku kontraktom ostatných príspevkových organizácií boli uvedené aj kalkulácie nákladov každej jednotlivej úlohy,
- ministerstvo bolo, v súlade s príslušným ustanovením kontraktu, povinné zverejniť kontrakty na svojej internetovej stránke v termíne do 31.01.2009, resp. 2010. V dodatkoch ku kontraktom ustanovenie o ich zverejnení nebolo uvedené. Kontrolou bolo zistené, že na internetovej stránke ministerstva sú zverejnené kontrakty a niektoré dodatky ku kontraktom, pričom nie je preukázaný dátum ich zverejnenia. V čase kontroly nebolo na internetovej stránke ministerstva zverejnených celkom 22 dodatkov ku kontraktom uzatvorených s PO na roky 2009 a 2010. Nadväzne na uvedené nezrovnalosti je potrebné uviesť, že kontrakty vrátane dodatkov sú verejne prístupné a ich plnenie je možné verejne kontrolovať, čo smeruje k posilneniu zodpovednosti ústredných organizácií voči externému prostrediu,
- v dvoch prípadoch v roku 2010 neboli na internetovej stránke ministerstva zverejnené termíny konania verejného odpočtu (VÚP a NLC Zvolen),
- úlohy vedy a výskumu, riešené v roku 2009, boli hodnotené na záverečných oponentúrach, konaných od marca do júna 2010,
- vo viacerých prípadoch nebolo preukázané vykonanie kontrolných dní k polroku plnenia projektov vedy a výskumu v roku 2009 a 2010 (napr. za I. polrok 2009 a 2010 bol predložený len za VÚEPP). Podobný stav bol zistený aj pri úlohách odbornej pomoci (napr. CVŽV, VÚPOP, NLC Zvolen,),
- projekty vedy a výskumu za rok 2010 boli v niektorých prípadoch kontrolované na kontrolných dňoch až ku koncu roka a v jednom prípade až začiatkom roku 2011 na preberacích konaniach. V prípade NLC Zvolen v roku 2009 a 2010 okrem nevykonania kontrolných dní (okrem priebežných a záverečnej oponentúry za rok 2009) neboli predložené stanoviská garantov k správam o plnení úloh (napr. za rok 2009 neboli predložené stanoviská k 6 úlohám z 34 úloh a za rok 2010 k 10 úlohám z 25 zadaných kontraktom a jeho dodatkami. Napriek prijatiu opatrení zo strany NLC Zvolen a ich akceptácii zo strany ministerstva nebolo na jeho úrovni preukázané prevzatie, resp. splnenie úloh po skončení roka 2010;
- ministerstvo v niektorých prípadoch považovalo verejný odpočet za kontrolný deň celoročného plnenia úloh vedy a výskumu a odborných úloh,

- v niektorých prípadoch pri záverečných oponentúrach bolo poukázané na krátenie finančných prostriedkov počas riešenia projektov, najmä v rokoch 2006-2009 (napr. CVRV Piešťany na riešenie projektu bolo poskytnutých iba 76,99 % plánovaných finančných prostriedkov, VÚEPP bol rozpočet krátený o 23 624 000,- EUR, t.j. 21,9 %.), čo viedlo k úprave, resp. predčasnému ukončeniu vecných etáp úloh, čo malo za následok zníženie rozsahu dosiahnutých výsledkov.

Z predchádzajúcich skutočností vyplynulo, že ministerstvo nie v každom prípade postupovalo v súlade s príslušnými ustanoveniami kontraktov. Niektoré náležitosti uvedené v kontraktoch neboli explicitne plnené (kontrolné dni, protokolárne prevzatie úloh po skončení ich riešenia a pod.). V prípade uskutočnených kontrolných dňoch, priebežných a záverečných oponentúrach a preberacích konaniach bola síce pozornosť venovaná odbornej stránke riešenia úloh, ale takmer žiadna kontrole čerpania finančných prostriedkov.

NKÚ SR v tejto súvislosti poznamenáva, že práve vykonanie kontrolných dní po ukončení polroku, by malo byť účelným prostriedkom na riešenie možných problémov vzniknutých v čase riešenia úloh, čo ukázali aj výsledky kontroly vo vybraných PO, najmä v súvislosti s vykazovaním čerpania a účtovania poskytnutých prostriedkov na úlohy vedy a výskumu a pod.

V predložených správach boli vo väčšine prípadov uvedené iba plánované a skutočné náklady na riešenie úlohy. Iba v niekoľkých prípadoch bolo v správach uvedené čerpanie finančných prostriedkov aj podľa kalkulácie nákladov na úlohu, ktorá je uvedená k prílohe kontraktu.

V kontexte zistených nedostatkov predložil NKÚ SR ministerstvu odporúčania na ich riešenie, z ktorých niektoré sú uvedené v záverečnej časti tejto správy.

Na úrovni vybraných PO:

Okrem predchádzajúcich skutočností zistených v súvislosti s plnením povinností ministerstva vo vzťahu k PO nadväzne na uzatvorené kontrakty (kontrolné dni, preberacie konania a pod.) NKÚ SR zistil pri kontrolách v PO nedodržanie nasledujúcich zákonov:

- zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy – CVRV a VÚP nevedli operatívnu evidenciu o všetkých rozpočtových opatreniach v ich rozpočte za roky 2009 a 2010,
- zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy v CVŽV – k niektorým výdavkom rozpočtu bola priradená nesprávna ekonomická klasifikácia a týmto spôsobom bolo čerpanie rozpočtu upravené v príslušnom finančnom výkaze tak, aby bol dodržaný rozpis záväzných finančných ukazovateľov zo ŠR,
- zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy – CVŽV nesprávne uviedol kód zdroja výdavkom (vlastné zdroje) pri zostavení rozpočtu v súvislosti s riešením medzinárodných projektov (správne mal byť použitý kód zdroja 11S1 a 11S2). Podobný stav bolo zistený aj v CVRV,
- zákona o cestovných náhradách – VÚP preplatil stravné 3 zamestnancom v plnej výške a následne vreckové z uvedenej sumy za každú osobu. Týmto konaním PO zároveň porušila finančnú disciplínu podľa príslušného ustanovenia zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Nakoľko príslušní zamestnanci vrátili finančné prostriedky, ktoré im boli poskytnuté nad rámec oprávnenia, zamestnávateľovi do dňa skončenia kontroly, správne konanie sa podľa uvedeného zákona nezačalo. Porušenie zákona o cestovných náhradách bolo zistené aj v CVRV,
- zákona o účtovníctve vo VÚP a CVRV – neoznačenie účtov, neuvedenie sumy v účtovacom predpise, nepreukázateľné účtovné doklady a pod.,

- zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite – VÚP nevykonával predbežnú a priebežnú finančnú kontrolu na všetkých preverených účtovných dokladoch za roky 2009 a 2010. CVRV – na všetkých zmluvách a dohodách o vykonaní práce, príjmových a výdavkových pokladničných dokladoch a cestovných príkazoch súvisiacich s riešením úlohy v rámci kooperácie s 21 riešiteľskými pracoviskami nebolo vyznačené vykonanie predbežnej finančnej kontroly. Taktiež nebola predbežná kontrola vykonaná pri účtovných dokladoch predložených príslušnými právnickými osobami ako súčasť žiadosti o platbu.

Vykonanými kontrolami v uvedených PO pri vybraných úlohách vedy a výskumu a úlohách odbornej pomoci nebolo zistené porušenie zákona o rozpočtových pravidlách súvisiace s nehospodárnym a neefektívnym nakladaním s verejnými prostriedkami.

V prípade kontroly vykonanej v CVRV, vzhľadom na to, že pri niektorých čiastkových úlohách na ktorých sa podieľali aj spoluriešitelia a predkladali doklady na refundáciu nákladov, ktorých súčasťou boli aj použité vlastné zdroje, NKÚ SR odporučil CVRV vykonať kontrolu plnenia zmluvy a vynaloženia finančných prostriedkov na riešenie danej čiastkovej úlohy u spoluriešiteľa, keďže za kontrolované obdobie nebola vykonaná.

Predtým uvedené nedostatky, vyplynuli najmä z absencie priebežnej a predbežnej finančnej kontroly, z nedôslednosti a nepresnosti pri účtovaní a uplatňovaní zákona o rozpočtových pravidlách a pod. Z uvedeného dôvodu NKÚ SR predložil PO celkom 9 odporúčaní na ich riešenie, z ktorých niektoré sú uvedené v záverečnej časti tejto správy.

5 Plnenie krátkodobých a strednodobých štrukturálnych opatrení nadväzne na priority Programového vyhlásenia vlády SR z roku 2010

Vytvoriť nový systém inštitucionálneho a grantového financovania výskumu, ktorý bude transparentný, zabezpečí koncentráciu finančných prostriedkov na najlepšie výskumné tímy a inštitúcie a zrovnoprávni výskumné pracoviská bez ohľadu od zriaďovateľa si stanovila vláda SR vo svojom Programovom vyhlásení (ďalej len „PVV SR“), ktoré bolo schválené uznesením č. 505 z 28.07.10. Zároveň si stanovila transformovať APVV na nezávislú organizáciu a podporiť jej rastúci význam pri financovaní výskumu a vývoja na Slovensku .

Za oblasť pôdohospodárstva a rozvoj vidieka si vláda SR v agende vedy a výskumu stanovila obmedziť vedecko-výskumnú kapacitu v rezorte a zreorganizovať ju tak, aby nevyhnutné expertné a analytické činnosti boli v rezorte zachované a ostatná časť aby bola odčlenená. Zároveň bolo stanovené znížiť počet organizácií rezortu s cieľom odstránenia duplicit a zbytočných činností.

NKÚ SR v tejto súvislosti zistil, že nadväzne na písomnú požiadavku predsedníčky vlády SR z augusta 2010, ministerstvo v tom istom mesiaci predložilo predsedníčke vlády SR konkretizáciu najdôležitejších priorít PVV SR za svoj rezort. Súčasťou konkretizácie bol návrh najdôležitejších krátkodobých štrukturálnych opatrení plánovaných na zrealizovanie do konca roka 2010 a návrh najdôležitejších strednodobých štrukturálnych opatrení plánovaných na zrealizovanie do konca roka 2011.

Jedným zo strednodobých opatrení bolo okrem iného „Zreorganizovať vedecko-výskumnú základňu a ostatné organizácie v rezorte“ s termínom realizácie do konca roka 2011. Cieľom opatrenia bolo zvyšovanie pridanej hodnoty v pôdohospodárstve a odstraňovanie neproduktívnych duplicit a zbytočných činností.

Výsledky kontroly ukázali, že doposiaľ v rámci prípravy reorganizácie vedecko-výskumnej základne ministerstvo vypracovalo analýzu situácie v rezortno-výskumnej základni v oblasti ľudských zdrojov, zdrojov financovania, stavu majetku, hodnoty prebytočného majetku, publikačnej činnosti a duševného vlastníctva, podielu výskumných, nevýskumných činnosti organizácií vedecko-výskumnej základne (bez NLC Zvolen) a iné.

Ministerstvo uvedený stav zdôvodnilo tým, že ďalší postup reorganizácie bude závisieť od novelizácie zákona o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja s termínom 31.12.2011.

V tejto súvislosti NKÚ SR poznamenáva, že reorganizácia je potrebná v súčinnosti s ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy a bude závisieť aj od toho, ako budú uskutočnené zámery vyplývajúce z PVV SR z roku 2010 a zámeru transformovať APVV na nezávislú organizáciu s cieľom podporiť jej rastúci význam pri financovaní výskumu a vývoja na Slovensku.

NKÚ SR ďalej zistil, že vláda SR svojim uznesením č. 805 zo dňa 17.11.2010 k návrhu opatrení na zvýšenie efektívnosti fungovania verejného sektora a zlepšenie stavu verejných financií ukladá ministrom, predsedom ostatných ústredných orgánov štátnej správy SR a správcom ďalších kapitol štátneho rozpočtu:

- zanalyzovať vykonávané činnosti vrátane činností všetkých podriadených organizácií v pôsobnosti kapitoly, odôvodniť potrebu týchto činností a pokiaľ nevykonávanie alebo zrušenie niektorých činností neohrozuje zabezpečenie plnenia úloh príslušného orgánu alebo správcu kapitoly štátneho rozpočtu, navrhnúť zúženie týchto činností a predložiť na rokovanie vlády výsledky tejto analýzy do 28. februára 2011.

Ministerstvo vypracovalo analýzu činností vykonávaných MPaRV SR vrátane činností podriadených organizácií a predložilo ju do vlády SR (ďalej len „analýza“). Analýza obsahuje skutočnosti súvisiace s možnosťou reorganizácie vedecko-výskumnej základne v rezorte (rozpočtovej organizácie Agentúry SAPV a príspevkových organizácií VÚPOP, VÚP, CVRV, CVŽV a VÚEPP s výnimkou vedecko-výskumnej základne lesného hospodárstva NLC).

NKÚ SR zistil, že predmetná analýza bola z rokovania vlády SR konaného dňa 16.03.2011 vypustená.

Z uvedených skutočností vyplynulo, že do skončenia kontrolnej akcie nebola v podmienkach rezortu, okrem iného aj z predtým uvedených dôvodov, uskutočnená reorganizácia vedecko-výskumnej základne.

6 Kontroly vykonané vnútorným kontrolným systémom zamerané na plnenie úloh vedy a výskumu v organizáciách vedecko-výskumnej základne rezortu

Ministerstvo v rámci svojho systému vnútornej kontroly v niektorých prípadoch vykonalo kontroly v štátnych PO organizáciách zamerané na čerpanie výdavkov na výskum a vývoj (VÚPOP, CVRV). Kontroly boli vykonané nadväzne na schválené ročné plány kontrol, resp. ako mimoriadne následné finančné kontroly.

NKÚ SR sa oboznámil z výsledkami z vykonaných kontrol a zistil, že v prípadoch keď došlo k právoplatnému ukončeniu kontroly a boli zistené nedostatky, došlo zo strany kontrolovaných subjektov v stanovenom termíne k prijatiu opatrení na nápravu nedostatkov.

Informácie o výsledkoch z vykonaných kontrol v rámci vnútorného kontrolného systému boli v preverovanom období predkladané vedeniu ministerstva formou ročných správ o výsledkoch následných finančných kontrol resp. ročných správ o činnosti oddelenia vnútorného auditu.

Vzhľadom na to, že NKÚ SR identifikoval viacero nedostatkov súvisiacich s explicitným neplnením povinností z uzatvorených kontraktov a nedostatkov súvisiacich s vykazovaním a účtovaním finančných prostriedkov použitých na úlohy vedy a výskumu, bude potrebné dôslednejšie zabezpečiť kontrolnú činnosť aj na plnenie úloh vedy a výskumu v tých organizáciách, kde boli nedostatky zistené a v ktorých neboli zriaďovateľom vykonané kontroly.

Zhrnutie

Kontroly vykonané na ministerstve a vybraných štátnych PO v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti poukázali na niektoré nedostatky v procese zabezpečovania činnosti súvisiacich s preverovanou oblasťou.

Na plnení úloh vedy a výskumu v rezorte pôdohospodárstva sa podieľalo sedem PO a jedna rozpočtová organizácia.

V roku 2010 došlo k zásadnej zmene pri vynakladaní verejných prostriedkov na úlohy vedy a výskumu, nadväzne na schválený Nový model vedy a výskumu v rezorte.

Nová forma financovania mala zefektívniť vynakladanie verejných prostriedkov a podnietiť organizácie vedecko-výskumnej základne rezortu k využívaniu všetkých možností na získanie ďalších zdrojov na financovanie aktuálnych úloh výskumu a vývoja pri dodržaní všetkých legislatívnych noriem platných pre ich existenciu.

NKÚ SR zistil, že po zavedení uvedeného modelu neboli dodržané zásady a postup pri predkladaní výskumných zámerov a hodnotení projektov komisiami.

Ministerstvo priebežne plnilo úlohy uložené príslušnými uzneseniami vlády SR v oblasti vedy a výskumu.

V roku 2010 ministerstvo, nadväzne na príslušné uznesenia vlády SR, vypracovalo dve analýzy súvisiace s možnou reorganizáciou rezortno-výskumnej základni a s činnosťami vykonávanými ministerstvom vrátane činností podriadených organizácií.

NKÚ SR zistil, že do skončenia kontrolnej akcie nebola v podmienkach rezortu, okrem iného aj z dôvodov uvedených v bode 5 tejto správy, uskutočnená reorganizácia vedecko-výskumnej základne.

Objem finančných prostriedkov poskytnutých rezortu pôdohospodárstva na riešenie úloh vedy a výskumu mal v kontrolovanom období klesajúcu tendenciu.

V roku 2009 tvorili výdavky pre organizácie vedecko-výskumnej základne kapitoly ministerstva 1,64 % z jej celkových výdavkov, z toho na úlohy vedy a výskumu bolo čerpaných 0,69 % celkových výdavkov kapitoly.

V roku 2010 poklesol podiel výdavkov pre organizácie vedecko-výskumnej základne rezortu na 1,20 % a na riešenie úloh vedy a výskumu na 0,51 % z celkových výdavkov kapitoly.

Vykonanými kontrolami pri vybraných úlohách vedy a výskumu a úlohách odbornej pomoci nebolo zistené porušenie zákona o rozpočtových pravidlách súvisiace s nehospodárnym a neefektívnym nakladaním s verejnými prostriedkami.

NKÚ SR identifikoval nedostatky najmä pri tvorbe obsahu kontraktov a v nedostatočnom plnení povinností z nich vyplývajúcich, pričom nie v každom prípade ministerstvo postupovalo v súlade s príslušnými ustanoveniami kontraktov. Niektoré náležitosti uvedené v kontraktoch neboli explicitne plnené (kontrolné dni, protokolárne prevzatie úloh po skončení ich riešenia a pod.). V prípade uskutočnených kontrolných dňoch,

priebežných a záverečných oponentúrach a preberacích konaniach bola síce pozornosť venovaná odbornej stránke riešenia úloh, ale takmer žiadna kontrole čerpania finančných prostriedkov.

NKÚ SR v tejto súvislosti poznamenáva, že práve vykonanie kontrolných dní po ukončení polroku, by malo byť účelným prostriedkom na riešenie možných problémov vzniknutých v čase riešenia úloh, čo ukázali aj výsledky kontroly vo vybraných PO, najmä v súvislosti s vykazovaním čerpania a účtovania poskytnutých prostriedkov na úlohy vedy a výskumu a pod.

V kontrolovaných subjektoch NKÚ SR zistil porušenia zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, zákona o účtovníctve, zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite a zákona o cestovných náhradách. Nedostatky, vyplynuli najmä z absencie priebežnej a predbežnej finančnej kontroly, z nedôslednosti a nepresnosti pri účtovaní a uplatňovaní zákona o rozpočtových pravidlách.

Z uvedených dôvodov NKÚ SR predložil kontrolovaným subjektom celkom 17 odporúčaní na ich riešenie (ministerstvu 8 a 9 pre PO) okrem iného:

Na úrovni MPaRV SR:

- v prílohách kontraktov a dodatkov ku kontraktom uvádzať kalkulácie nákladov jednotlivých úloh,
- v dodatkoch ku kontraktom uvádzať ustanovenie o povinnosti zverejniť dodatok ku kontraktu na internetových stránkach obidvoch zúčastnených strán v stanovenom termíne a dodatky ku kontraktom zverejniť na internetovej stránke ministerstva v určenom termíne,
- na internetovej stránke ministerstva zverejňovať termíny konania verejných odpočtov a výročné správy organizácií v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti,
- kontrolné dni vykonávať podľa ustanovení kontraktu a na kontrolných dňoch venovať pozornosť aj kontrole čerpania finančných prostriedkov.

Na úrovni PO:

- zabezpečiť odborné školenie pre zamestnancov na používanie IS SAP,
- sledovať čerpanie nákladov a rozpočtu podľa programov a úloh,
- vyhodnocovať úlohy v priebehu roka na základe skutočného čerpania rozpočtu,
- vykonať následnú kontrolu účelnosti a efektívnosti vynaložených prostriedkov zo ŠR u spoluriešiteľov,
- dôsledne vykonávať predbežnú finančnú kontrolu refundácií žiadostí o platbu.

Štatutárne orgány kontrolovaných subjektov nevzniesli písomné námietky proti pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti kontrolných zistení, uvedených v protokoloch o výsledku kontroly.

Výsledky kontrol boli prerokované so štatutárnymi zástupcami kontrolovaných subjektov, ktorým bolo uložené prijať opatrenia na odstránenie nedostatkov a v stanovenom termíne ich predložiť na NKÚ SR.